

Konkurents õppelaenuturul sunnib pingutama

Hoiupanga tootearenduse juhina tahan kommenteerida artiklis esitatud väiteid.

Miks peab õppelaenusajate keskregistrit Hoiupank?

Sest vähem kui kuu ajaga, mis jäi haridusministeeriumi ja pankade vaheliste lepingute sõlmimise ning kooliaasta alguse vahele, ei olnud keegi teine suuteline registrit ja selle põhimõtteid üles ehitama. Et registrit suudab selle ajaga tööle panna vaid Hoiupank, tunnistasid nii rahandusministeerium kui ka teised pangad. Olen kindlal arvamusel, et just registripidamise korraldamise enda peale võtmine tagas õppuritele 1. septembrist laenu saamise. Registri asukoht ei mõjuta kliendi valikuid.

Artiklist jääb mulje, et Hoiupank hoiab kõigi vahenditega olemasolevatest laenuklientidest ja nende tulusatest laenudest kinni ning registri asukoht muudab kliendid "sunnismaiseks".

Tanel Kõivupuu KOMMENTAAR

Panga vahetamise võimalikkust registri pidamise koht ei mõjuta – panga vahetamine saab olla ainult õppurist kliendi otsus. Registri ainus mõte on tuvastada, kas õppur on juba mujalt pangast laenu võtnud ehk kas konkreetsele laenule on riigi garantii.

Ei ole vahet, milline pank (või riigiasutus) andmebaasi peab – vastus päringu tegijale on ikka ühene.

Miks pangad ei taha osta üles kõrge kasumitootlusega laene?

Esmalt väidetakse eelpoolnimetatud artiklis: "N pank võib osta üles õppuri eelmise laenu Hoiupangast, mis on mõistagi ebatõenäoline". Järgmi-

Vt EPL, 12.9. Õppelaenu monopol Hoiupangal

ses lauses aga öeldakse: "Mõistagi tuleks riikliku tagatisega õppelaene vaa- delda kui kõrge kasumitootlusega toode- t, mis suurendab vahetult panga teenimisvõimalusi".

Peab nentima, et esitatud väited on vastuolulised ja esitatud pole ühtegi vastuolu põhjendavat väidet.

Tegelik probleemi põhjus on hoopis mujal. Teised pangad ei taha kliendi laenu refinantseerida (st üles osta), sest enne 1. septembrist 1997 võetud õppelaenu summadele ei laiene riigi garantii, samuti ei kompenseeri riik neile summadele intressi. Viimase küsimuse peaksid lahendama aga riik ja teised õppelaenu väljastavad pangad.

Miks ei võiks õppurid saada laenu mitmest pangast korraga?

Lihntne näide. Õppuril on õigus saa-

da õppelaenu nominaalse õppeaja ulatuses. Seni kehtinud korra kohaselt sai õppur laenu ka akadeemilisel puhkusel olles. Oletame, et nominaalne õppeaeg on neli aastat. Õppur on Hoiupangast nelja aasta eest juba laenu saanud, kuid on õppimise ajal võtnud näiteks aasta akadeemilist puhkust. Seega on ta neljandal kursusel. Nüüd tahab ta kasutada juhust ja minna näiteks Hansapanka õppelaenu taotlema. Esitab kooli tõendi, pank kontrollib – jah, õpib küll selles koolis, ja annab laenu välja. Aga riigi garantii selle laenule enam ei laiene – õppur pole enam õigustatud riiklikku õppelaenu saama. Elu on toodud näitest sageli veel keerulisem – vahetatakse erialasid, muutuvad nominaalsed õppeajad, minnakse ühest koolist teise jne.

Kui klient vahetab panka ja laenu üle ei võeta, tekivad olulised tehnilised probleemid. Tõsi, neid saab lahendada, kuid selleks peab teadma õppelaenukliendi õpingute ja laenuvõtmi-

se ajalugu. Olen nõus, et sellist infot sisaldavat registrit on võimalik luua; küsimus on ainult ajas ja vahendites. Samas kardan, et enne 1998. aasta sügissemestrit pole protsessi osalistel jõudu sellist süsteemi käivitada.

Kas Hoiupank ihkas sundusest vabanemist?

Hoiupangal on mitmeid õppelaenu kliente, kelle rahulolematus on õigustatud – seni oli õppelaenu taotlemine suhteliselt tülikas ja keeruline protseduur. Samas ei saa öelda, et alles konkurents sundis meid "ärkama". Olime seni riigi raha vahendajad ja kõik tingimused laenusajale olid riigi poolt pangale ette kirjutatud. Alates sellest sügisest on uued liberaalsed lepingutingimused ühesugused kõigile laenu andvatele pankadele. Las siis klient (õppur) otsustab, misuguse panga laenutingimused on talle soodsamad.

Tanel Kõivupuu on Hoiupanga tootearendusosakonna juhtaja.